

Center za družboslovno informatiko
Fakulteta za družbene vede
Univerza v Ljubljani

SOVRAŽNI GOVOR 2023

Analiza anketne raziskave

Dr. Vasja Vehovar

Ljubljana, april 2023

Delovna gradiva *Centra za družboslovno informatiko* so namenjena analizi, razpravi in komentarjem. Niso posebej recenzirana (razen internih evalvacij) in ne izražajo stališč *Centra*, *Fakultete* ali *Univerze*. Za morebitne napake v celoti odgovarjajo avtorji.

© 2023 *Center za družboslovno informatiko*. Vse pravice pridržane. Pri javnih objavah se lahko izseki iz besedil, ki ne presegajo dveh odstavkov, citirajo brez dovoljenja, če se ob tem navede polna informacija o avtorjih. V primeru naročila delovnega gradiva s strani zunanjega naročnika o morebitni javni objavi odloča naročnik.

POVZETEK

Poročilo nadgrajuje pretekle raziskave s področja sovražnega govora v Sloveniji, posebej [Vehovar \(2022\)](#)¹. Temelji na anketi TAP ARRS projekta [Ovrednotenje verjetnostnih in neverjetnostnih panelov](#)², ki primerja verjetnostne in neverjetnostne vzorce v različnih vsebinskih sklopih, med katerimi je tudi sovražni govor. Analiziranih je 1681 odraslih respondentov, izbranih iz registra prebivalstva z **verjetnostnim vzorcem** in anketiranih konec leta 2022 in v začetku 2023. Gre za **pregledno sumarno poročilo**, ki vključuje le osnovne **univariatne analize**, torej brez bivariatnih in multivariatnih analiz ter brez poglobljenih vsebinskih obravnav ključnih spremenljivk oziroma segmentov. Rezultati kažejo naslednje:

- Odnos do sovražnega govora je stabilen ([Vehovar, 2022, str. 131](#)¹) – **moti skoraj 90 %** respondentov. Znatni del respondentov (29 %) ne razume, da gre pri tem za diskriminacijo deprivilegiranih skupin. Posebej pogosto se **sovražni govor zamenjuje** za splošno izražanje sovraštva do posameznika (58 %), žalitve (42 %), grožnje (34 %) ali kletvice (22 %).
- Večina respondentov bi bolj ali manj verjetno **prijavila sovražni govor** na spletu, če bi nanj naletela; le 7 % respondentov ga zagotovo ne bi prijavilo. Največ respondentov bi sovražni govor prijavilo morebitni specializirani točki za prijavo (84 %), pred policijo (77 %).
- Večina respondentov se strinja ali zelo strinja (73 %), da je v javnosti **preveč sovražnega govora**. Podobno velja za sporno in nespoštljivo komunikacijo; povprečje strinjanja na lestvici 1 - 5 je 3.9. Ukrepe na tem področju podpira 68 % respondentov (povprečje 3.7).
- Uporabniki interneta se strinjajo, da pri uporabi spleta **pogosto naletijo** na nespoštljivo (47 %), drugo sporno komunikacijo (43 %) ali sovražni govor (38 %). Le četrtnina (25 %) tega ne opaža. Kljub temu menijo, da Slovenija v tem pogledu ne odstopa od drugih držav EU.
- Na spletu 81 % respondentov bodisi objavlja vsebine na svojem profilu na družbenih omrežjih bodisi komentira druge spletne vsebine. Od tega jih **12 % priznava**, da so bili že deležni moderatorskih posegov (npr. izbris komentarja, opozorilo).
- Izražanje sovražnega govora na spletu **priznava 4 % respondentov**, sporno komuniciranje pa 7 %, kar je bistveno več, kot se je domnevalo doslej ([Vehovar, 2022, str. 132](#)¹).

¹ Vasja Vehovar (2022). Sovražni govor, Pregled anketnih raziskav in prijavnih točk, <https://repozitorij.uni-lj.si/Dokument.php?id=166785&lang=slv>

² <https://www.fdv.uni-lj.si/raziskovanje/institut-za-druzbene-vede/nacionalni-projekti/P7501>

KAZALO VSEBINE

1	METODOLOGIJA	4
2	ANALIZA	5
2.1	Percepcija sovražnega govora	5
2.2	Prijava sovražnega govora.....	7
2.3	Sovražni govor in sporna komunikacija.....	10
2.4	Sovražni govor na družbenih omrežjih.....	12
2.5	Stališča o sporni komunikaciji na spletu	14
3	PRIMERJAVE S PRETEKLIMI RAZISKAVAMI	16
3.1	Na kaj pomislite, ko nekdo omeni »sovražni govor«?	16
3.2	V kolikšni meri vas motijo sporne oblike govora na spletu?.....	18

1 METODOLOGIJA

Anketa je potekala v okviru projekta TAP ARRS [Ovrednotenje verjetnostnih in neverjetnostnih vzorcev](#)³, kjer se v sodelovanju s *Statističnim uradom Republike Slovenije* in *Nacionalnim inštitutom za javno zdravje* primerja kakovost anketnih podatkov v verjetnostnih vzorcih in neverjetnostnih panelih. V tem okviru so bili obravnavani najrazličnejši vsebinski sklopi, med njimi tudi sovražni govor. Vsebinska področja so namreč eden glavnih dejavnikov za razlike v ocenah med verjetnostnimi in neverjetnostnimi anketami. Slednje so seveda cenejše, vendar je njihova kakovost lahko vprašljiva.

Anketo *Aktualni vidiki zdravja in izobraževanja (AVZI)* je – tako kot vse ostale ankete na osnovi verjetnostnih vzorcev v tem projektu – izvedel *Center za družboslovno informatiko (CDI)*⁴, Fakulteta za družbene vede, Univerza v Ljubljani. Potekala je od decembra 2022 do februarja 2023. Rekrutiranje je temeljilo na verjetnostnem vzorcu iz Centralnega registra prebivalstva Slovenije. Osnova so bili vsi stalno prijavljeni prebivalci, stari 18 let in več. Osrednji del vzorca je vključeval 3600 oseb, ki so prejele poštno vabilo z URL povezavo na spletni vprašalnik. Po izpolnjeni anketi so respondenti (1196 oziroma 33 %) prejeli nagrado oziroma darilo – bon za 10 EUR. Poleg tega so bili izvedeni še eksperimenti z različnimi drugimi oblikami vzpodbud. Skupno je v anketi preko spleta sodelovalo 1681 respondentov. Dodatno je 92 respondentov (večinoma neuporabniki interneta) odgovorilo še po pošti, ki pa niso vključeni v analizo. Njihova morebitna vključitev ne spreminja ocen, pa tudi sicer nas zanima spletni sovražni govor, torej zgolj med uporabniki interneta. Analizirani so neuteženi podatki, saj je stopnja odgovorov dovolj visoka, da zagotavlja reprezentativnost v pogledu kontrolnih spremenljivk. Izkušnje namreč kažejo, da v takem primeru uteževanje praktično ne spreminja ocen. Dodati velja, da je bila enaka anketa vzporedno izvedena tudi v komercialnem neverjetnostnem panelu, vendar to ni vključeno v pričujočo analizo, ampak je predmet nadaljnjih metodoloških analiz. Predmet nadaljnjih analiz je lahko tudi poglobljena statistična in vsebinska obravnava spremenljivk in segmentov s področja sovražnega govora.

³ <https://www.fdv.uni-lj.si/raziskovanje/institut-za-druzbene-vede/nacionalni-projekti/P7501>

⁴ www.cdi.si

2 ANALIZA

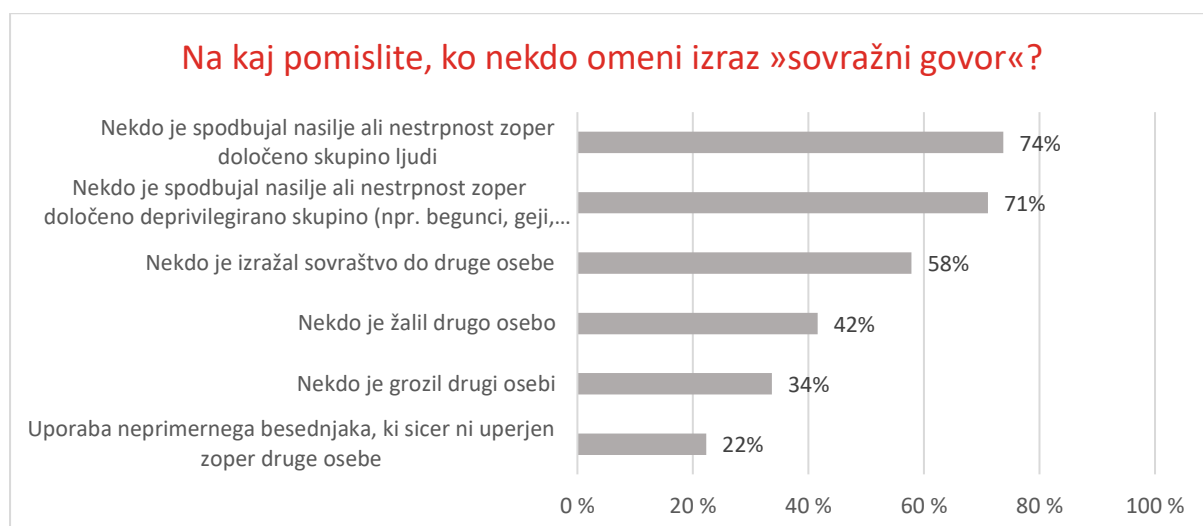
2.1 Percepcija sovražnega govora

Na kaj pomislite, ko nekdo omeni izraz »sovražni govor«?

Možnih je več odgovorov. Vsako od prvih dveh vprašanj je bilo postavljeno naključni polovici respondentov.

Tabela 2-1: Na kaj pomislite, ko nekdo omeni izraz »sovražni govor«?

Na kaj pomislite, ko nekdo omeni izraz »sovražni govor«?	Frekvenca	%	n
Nekdo je spodbujal nasilje ali nestrpnost zoper določeno skupino ljudi.	579	74	785
Nekdo je spodbujal nasilje ali nestrpnost zoper določeno deprivilegirano skupino (npr. begunci, geji, romi, invalidi ipd.).	565	71	795
Nekdo je izražal sovraštvo do druge osebe.	903	58	1561
Nekdo je žalil drugo osebo.	649	42	1561
Nekdo je grozil drugi osebi.	526	34	1561
Uporaba neprimerne besednjaka, ki sicer ni uperjen zoper druge osebe.	348	22	1561

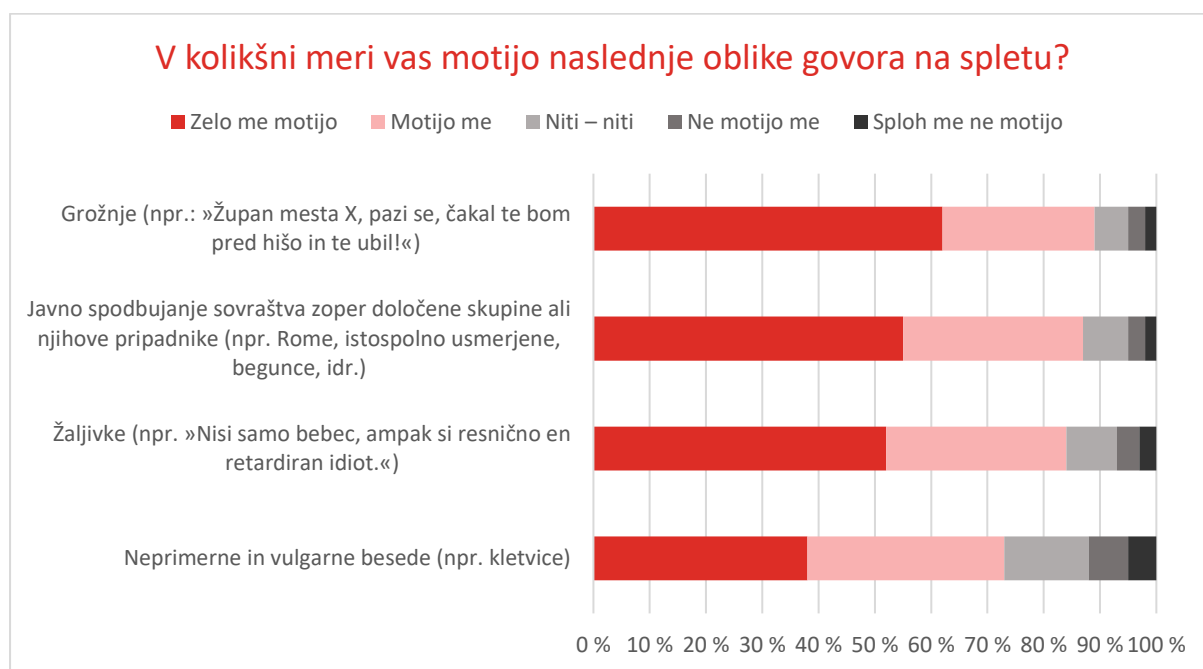
Slika 2-1: Na kaj pomislite, ko nekdo omeni izraz »sovražni govor«?

Zgornje vprašanje o sovražnem govoru se uporablja že več kot 10 let. Kot bomo videli v poglavju 3, kjer primerjamo trende, je struktura odgovorov razmeroma stabilna. Sovražni govor, ki v osnovi pomeni **diskriminatorno komunikacijo zoper deprivilegirane skupine**, se torej še vedno pogosto zamenjuje s splošnim sovražnim razpoloženjem do posamezne osebe (nepovezano z deprivilegiranimi skupinami), z žalitvami, grožnjami ter neprimernim jezikom. V eksperimentu s prvima dvema vprašanjema pa se celo nakazuje, da dodajanje pojma »deprivilegirana skupina« zmanjšuje prepoznavanje sovražnega govora (od 74 % na 71 %), kar dobro ilustrira problematiko in potencialne nesporazume v komuniciranju.

V kolikšni meri vas motijo naslednje oblike govora na spletu?

Tabela 2-2: V kolikšni meri vas motijo naslednje oblike govora na spletu?

V kolikšni meri vas motijo naslednje oblike govora na spletu?	Zelo me motijo (%)	Motijo me (%)	Niti niti (%)	Ne motijo me (%)	Sploh me ne motijo (%)	Skupaj (%)	Povprečje	n
Grožnje (npr. »Župan mesta X, pazi se, čakal te bom pred hišo in te ubil!«)	62	27	6	3	2	100	4.5	1600
Javno spodbujanje sovraštva zoper določene skupine ali njihove pripadnike (npr. Rome, istospolno usmerjene, begunce idr.)	55	32	8	3	2	100	4.4	1600
Žaljivke (npr. »Nisi samo bebec, ampak si resnično en retardiran idiot.«)	52	32	9	4	3	100	4.3	1599
Neprimerne in vulgarne besede (npr. kletvice)	38	35	15	7	5	100	3.9	1599

Slika 2-2: V kolikšni meri vas motijo naslednje oblike govora na spletu?

Tudi zgoraj navedena vprašanja so standardna vprašanja o sovražnem govoru, ki se v različnih anketah pojavljajo že več kot 10 let. Kot bomo videli v poglavju 3, kjer rezultate primerjamo, zgornje ocene kažejo stabilno sliko razpoloženja javnosti do sporne javne komunikacije na spletu. Splošen vtis je torej, da sovražni govor moti ali zelo moti 87 % respondentov, grožnje pa motijo celo 89 %. Veliko večino motijo tudi žaljivke (84 %) in vulgarnost (73 %).

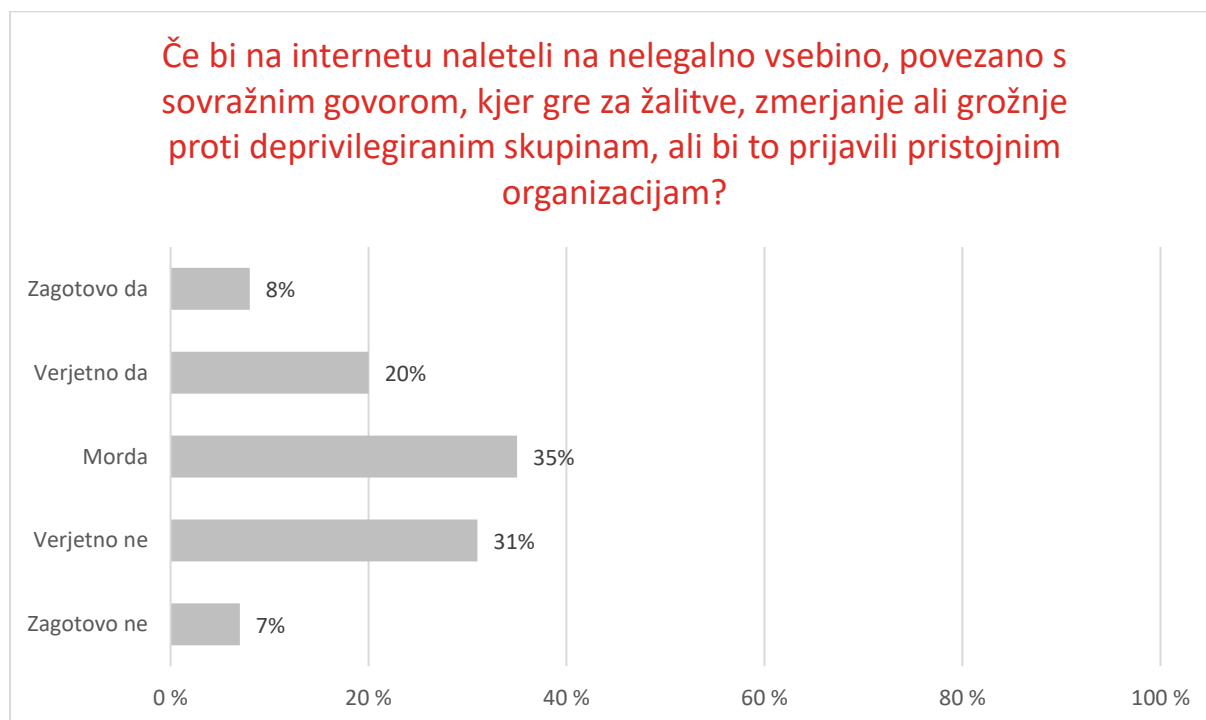
2.2 Prijava sovražnega govora

Če bi na internetu naleteli na nelegalno vsebino, povezano s sovražnim govorom, kjer gre za žalitve, zmerjanje ali grožnje proti deprivilegiranim skupinam (begunci, geji, Romi, invalidi ipd.), ali bi to prijavili pristojnim organizacijam?

Tabela 2-3: Prijava sovražnega govora pristojnim organizacijam

Če bi na internetu naleteli na nelegalno vsebino, povezano s sovražnim govorom, kjer gre za žalitve, zmerjanje ali grožnje proti deprivilegiranim skupinam (begunci, geji, Romi, invalidi ipd.), ali bi to prijavili pristojnim organizacijam?	Frekvenca	%
Zagotovo da	123	8
Verjetno da	316	20
Morda	558	35
Verjetno ne	496	31
Zagotovo ne	108	7
Skupaj	1601	100
Povprečje: 2.94		

Delež respondentov, ki bi potencialno prijavili sovražni govor, je razmeroma visok (63 % izraža pozitivno pripravljenost – zagotovo, verjetno, morda). Samo 38 % jih namreč navaja, da sovražnega govora zagotovo ali verjetno ne bi prijavilo, od tega ga zagotovo ne bi prijavilo le 7 %. Na drugi strani pa bi ga 28 % respondentov prijavilo verjetno ali zagotovo.

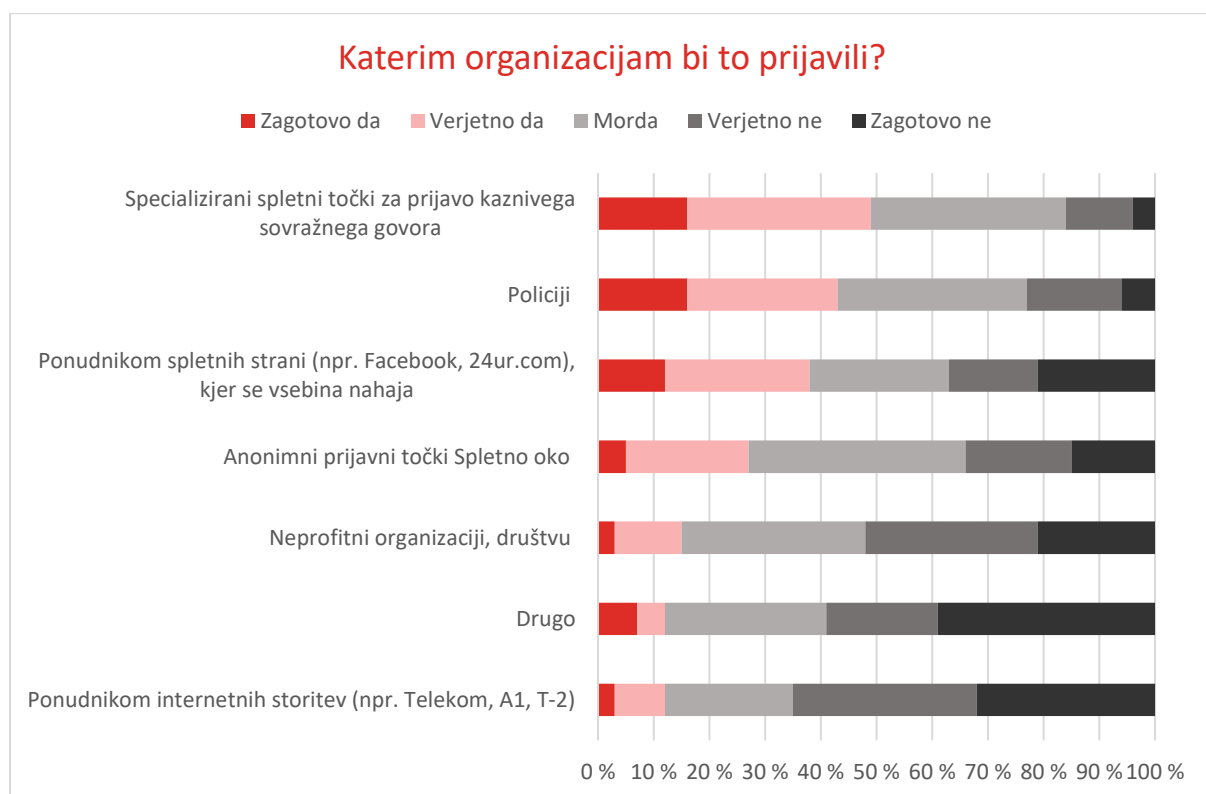
Slika 2-3: Prijava sovražnega govora pristojnim organizacijam

Katerim organizacijam bi to prijavili?

Odgovarjajo tisti, ki bi nelegalno vsebino, povezano s sovražnim govorom zagotovo, verjetno ali vsaj morda prijavili pristojnim organizacijam. Kategoriji, označeni z *, sta bili prikazani samo naključno izbrani polovici respondentov, ki je odgovarjala na to vprašanje, saj je bil vzorec dovolj velik, da zadošča že polovica respondentov.

Tabela 2-4: Katerim organizacijam bi to prijavili?

Katerim organizacijam bi to prijavili?	Zagotovo da (%)	Verjetno da (%)	Morda (%)	Verjetno ne (%)	Zagotovo ne (%)	Skupaj (%)	Povprečje	n
* Specializirani spletni točki za prijavo kaznivega sovražnega govora	16	33	35	12	4	100	3.5	490
Policiji	16	27	34	17	6	100	3.3	982
Ponudnikom spletnih strani (npr. Facebook, 24ur.com), kjer se vsebina nahaja	12	26	25	16	21	100	2.9	961
* Anonimni prijavni točki Spletno oko	5	22	39	19	15	100	2.8	480
Neprofitni organizaciji, društvu	3	12	33	31	21	100	2.5	955
Drugo	7	5	29	20	39	100	2.2	256
Ponudnikom internetnih storitev (npr. Telekom, A1, T-2)	3	9	23	33	32	100	2.2	957

Slika 2-4: Katerim organizacijam bi to prijavili?

Tabela 2-5: Katerim organizacijam bi to prijavili? (odprti odgovori – niso lektorirani)

Katerim organizacijam bi to prijavili? (drugo - odprti odgovori)
pozanimala bi se kdo je najprimernejši
specijalnim jedinicama
varuhu človekovih pravic
pri ponudniku bi blokiral
osebi, ki ji zaupam
državno tožilstvo
varuh človekovih pravic
osebno
odgovorni osebi
lokalnim skupnostim
ne poznam
telemach
anonimna prijava
socialni službi
očetu, bratu
omenjenim dejavnikom
medijem
policiji

Izkaže se, da bi največ respondentov sovražni govor prijavilo (hipotetični) specializirani prijavni točki za prijavo sovražnega govora (49 % zagotovo ali verjetno), kar nekoliko preseneča, saj je navedeni delež celo pred Policijo (43 %). Spletno oko, ki te storitve sicer ne opravlja več, se kljub temu še vedno pojavlja z razmeroma visokim deležem (29 %). Če upoštevamo tudi kategorijo »morda«, pa so zgornji deleži bistveno večji: specializirana prijavna točka 84 %, Policija 77 % ter Spletno oko 66 %. Med navedbami drugo (12 %) se dvakrat pojavi Varuh človekovih pravic.

2.3 Sovražni govor in sporna komunikacija

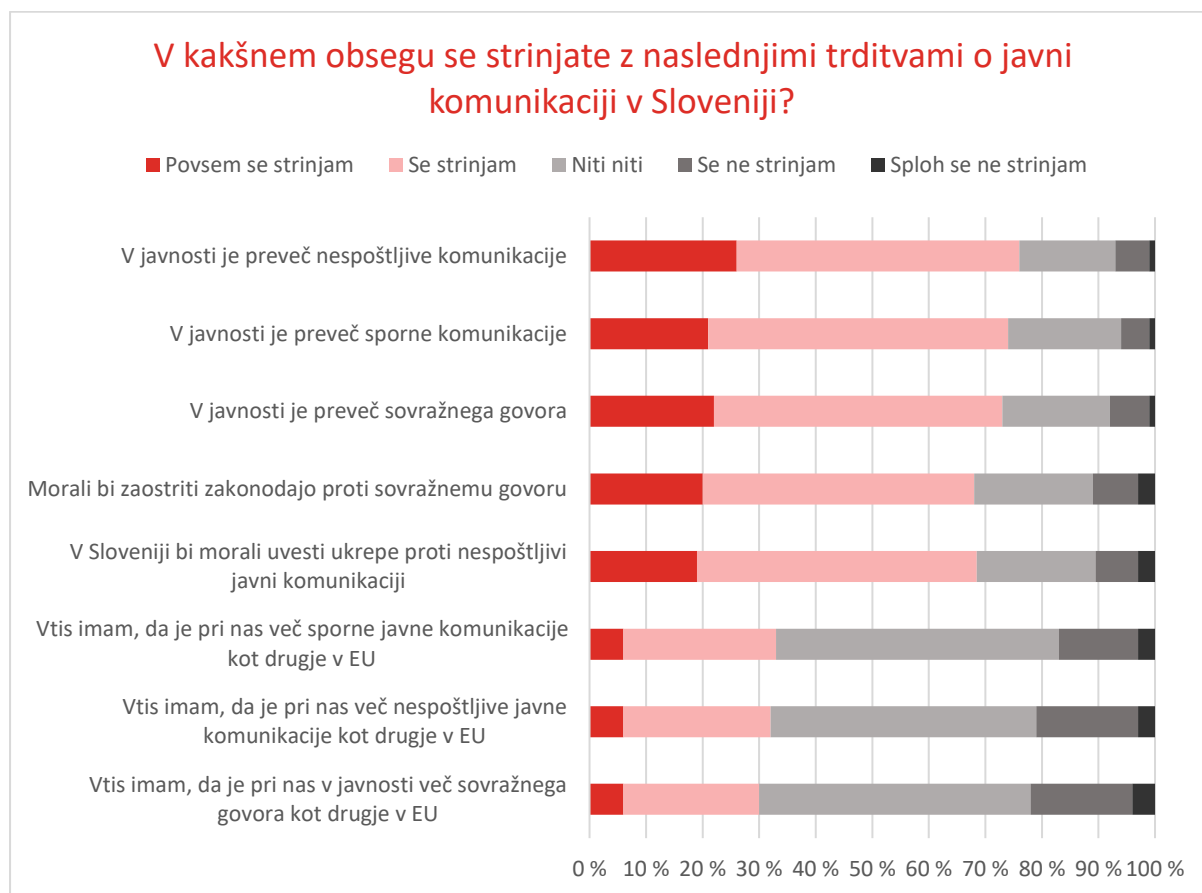
V nadaljevanju z izrazom sovražni govor razumemo žalitve, nestrpnost in grožnje proti deprivilegiranim skupinam (npr. begunci, geji, Romi, invalidi ipd.), kar se lahko preganja na osnovi kazenskega zakonika. Z izrazom sporna komunikacija pa razumemo javno izražanje sovraštva do določene osebe, prekomerno izražanje nespoštovanja in jemanja dostojanstva ter neprimerni besednjak (npr. kletvice). Izrazite, v kakšnem obsegu se strinjate z naslednjimi trditvami o javni komunikaciji v Sloveniji?

Tabela 2-6: Strinjanje s trditvami o javni komunikaciji v Sloveniji

V kakšnem obsegu se strinjate z naslednjimi trditvami o javni komunikaciji v Sloveniji?	Povsem se strinjam (%)	Se strinjam (%)	Niti niti (%)	Se ne strinjam (%)	Sploh se ne strinjam (%)	Skupaj (%)	Povprečje	n
V javnosti je preveč nespoštljive komunikacije	26	50	17	6	1	100	3.9	791
V javnosti je preveč sporne komunikacije	21	53	20	5	1	100	3.9	1591
V javnosti je preveč sovražnega govora	22	51	19	7	1	100	3.9	1593
Morali bi zaostri zakonodajo proti sovražnemu govoru	20	48	21	8	3	100	3.7	1591
V Sloveniji bi morali uvesti ukrepe proti nespoštljivi javni komunikaciji	19	50	21	8	3	100	3.7	1590
Vtis imam, da je pri nas več sporne javne komunikacije kot drugje v EU	6	27	50	14	3	100	3.2	800
Vtis imam, da je pri nas več nespoštljive javne komunikacije kot drugje v EU	6	26	47	18	3	100	3.1	794
Vtis imam, da je pri nas v javnosti več sovražnega govora kot drugje v EU	6	24	48	18	4	100	3.1	1591

Rezultati kažejo, da se načelno zavračanje sovražnega govora, ki sicer moti ali zelo moti skoraj 90 % respondentov (glej poglavje 2.1), ne preliva v enakem obsegu v podporo ukrepom proti sovražnemu govoru. Uvodna vprašanja o percepciji sovražnega govora so sicer navajala konkretne primere, kar spodbuja k večjemu odporu, za katere so nato respondenti na lestvici

1 - 5 ocenjevali, v kakšni meri jih motijo (povprečje za sovražni govor je bilo 4.4, za grožnje pa 4.5). Pri splošnem opredeljevanju do sovražnega govora pa se je na petstopenjski lestvici spraševalo zgolj o načelnem strinjanju s trditvijo, da je v Sloveniji preveč sovražnega govora; strinja ali zelo se strinja 73 % respondentov (povprečje 3.9). S podobno trditvijo glede sporne komunikacije se strinja 74 %, glede nespoštljive komunikacije pa 76 %. Pričakovali bi sicer ravno obratni vrstni red, saj gre za stopnjevanje družbeno nesprejemljive komunikacije. Ravno tako bi pričakovali, da bodo razlike večje – povprečja na lestvici 1-5 so namreč za vse tri primere enaka (3.9). Respondenti ne ločujejo posebej ostro med ukrepi za preprečevanje nespoštljive komunikacije in sovražnega govora. V obeh primerih podpora ukrepom znaša okoli 69 %, povprečje pa je 3.7. To so sicer še vedno visoke vrednosti. Nekoliko preseneča, da respondenti kljub splošnemu zavračanju tovrstne komunikacije na spletu in kljub temu, da jih zelo moti, ocenjujejo, da Slovenija v tem pogledu znotraj EU okvirov pravzaprav posebej ne izstopa. Razpoložljivi indici sicer kažejo, da to verjetno tudi drži ([Vehovar 2022, str. 28¹](#)).

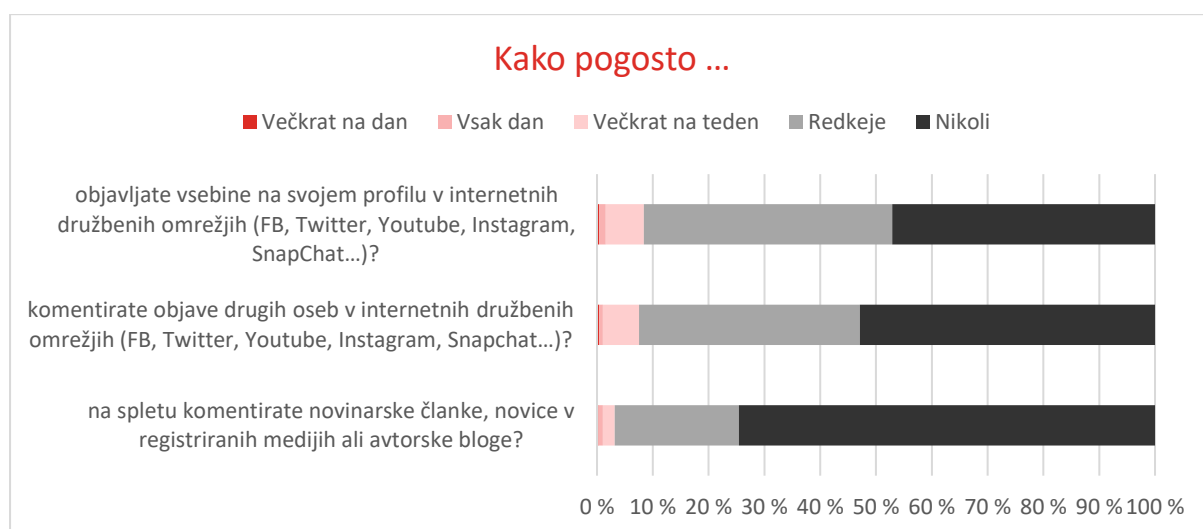
Slika 2-5: Strinjanje s trditvami o javni komunikaciji v Sloveniji

2.4 Sovražni govor na družbenih omrežjih

Kako pogosto ...

Tabela 2-7: Pogostost objav in komentiranja na spletu

Kako pogosto ...	Večkrat na dan (%)	Vsak dan (%)	Večkrat na teden (%)	Redkeje (%)	Nikoli (%)	Skupaj (%)	Povp.	n
objavljate vsebine na svojem profilu na internetnih družbenih omrežjih (FB, Twitter, Youtube, Instagram, SnapChat...)?	0	1	7	45	47	100	1.6	1590
komentirate objave drugih oseb na internetnih družbenih omrežjih (FB, Twitter, Youtube, Instagram, Snapchat...)?	0	1	6	40	53	100	1.6	1591
na spletu komentirate novinarske članke, novice v registriranih medijih ali avtorske bloge?	0	1	2	22	75	100	1.3	1586

Slika 2-6: Pogostost objav in komentiranja na spletu

Večina respondentov (53 %) – vsi respondenti so bili zaradi narave spletne ankete seveda tudi uporabniki interneta – vsaj občasno na svojem profilu na družbenih omrežjih objavlja vsebine. Zelo podoben in le nekoliko manjši je delež respondentov, ki komentirajo objave oziroma vsebine drugih oseb, novice v medijih pa komentira 25 % respondentov. Če upoštevamo vse tri oblike spletnih aktivnosti, je vsaj v enem vidiku aktivnih 81 % respondentov. Pri tem seveda velja ponoviti in upoštevati, da analiziramo le uporabnike interneta, ki pa danes predstavljajo že devet desetih odrasle populacije (do 75 let).

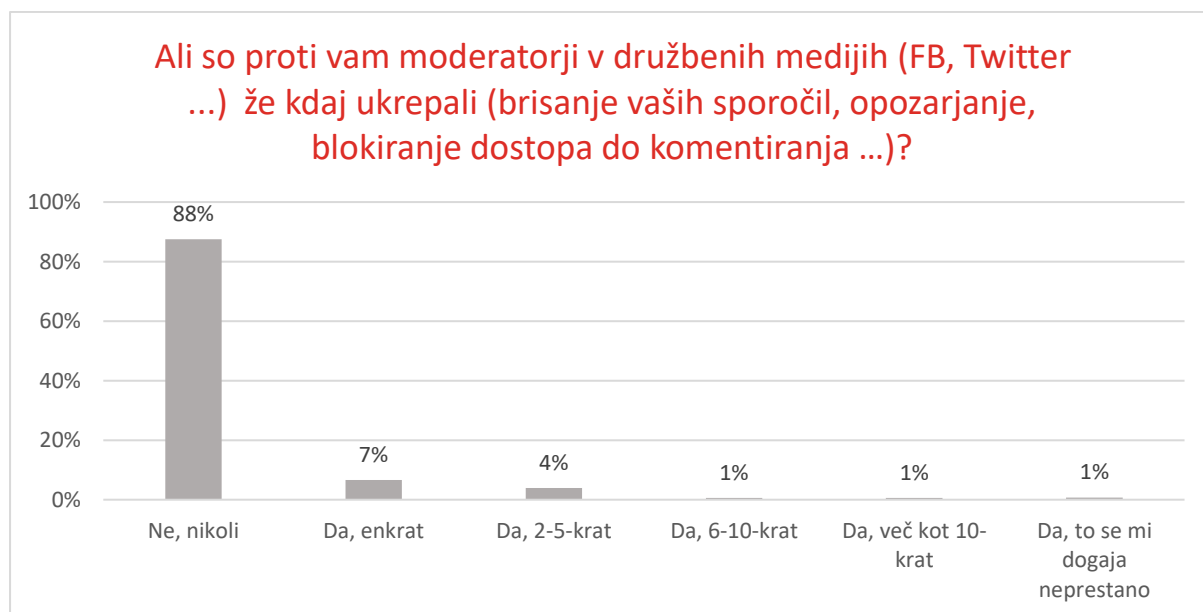
Ali so moderatorji v družbenih medijih (FB, Twitter ...) proti vam že kdaj ukrepali (brisanje vaših sporočil, opozarjanje, blokiranje dostopa do komentiranja ...)?

Na vprašanje odgovarjajo respondenti prejšnjega vprašanja, razen tistih, ki nikoli ne komentirajo novinarskih člankov oz. novic v registriranih medijih ali avtorskih blogih.

Tabela 2-8: Ali so moderatorji v družbenih medijih proti vam že kdaj ukrepali?

Ali so moderatorji v družbenih medijih (FB, Twitter ...) proti vam že kdaj ukrepali (brisanje vaših sporočil, opozarjanje, blokiranje dostopa do komentiranja ...)?	Frekvenca	%
Ne, nikoli	1125	88
Da, enkrat	85	7
Da, 2-5-krat	50	4
Da, 6-10-krat	8	1
Da, več kot 10-krat	8	1
Da, to se mi dogaja neprestano	9	1
Skupaj	1285	100

Med respondenti, ki so aktivni na spletnih družbenih omrežjih, velika večina (88 %) sicer ne poroča, da bi se proti njim ukrepalo. Kljub temu pa 12 % teh respondentov priznava, da se jim je to že zgodilo. V celotni populaciji (kjer je 90 % uporabnikov interneta) gre torej za desetino, ki že ima tovrstno izkušnjo. Če upoštevamo, da zaradi družbene nezaželenosti takega odgovora nekateri respondenti, ki sicer imajo tako izkušnjo, tega niso priznali, hkrati pa je med nerespondenti (cca. 67 % vseh povabljenih oseb) odgovarjajoči delež morda višji, lahko domnevamo, da je dejanski delež v populaciji precej večji kot 12 %.

Slika 2-7: Ali so moderatorji v družbenih medijih proti vam že kdaj ukrepali?

2.5 Stališča o sporni komunikaciji na spletu

V kakšnem obsegu se strinjate z naslednjimi trditvami o komunikaciji na spletu?

Tabela 2-9: Strinjanje s trditvami o komunikaciji na spletu

V kakšnem obsegu se strinjate z naslednjimi trditvami o komunikaciji na spletu?	Povsem se strinjam (%)	Se strinjam (%)	Niti niti (%)	Se ne strinjam (%)	Sploh se ne strinjam (%)	Skupaj (%)	Povprečje	n
Pogosto naletim na nespoštljivo javno komunikacijo	7	40	29	15	9	100	3.2	1590
Pogosto naletim na druge oblike sporne javne komunikacije	5	37	33	16	9	100	3.1	1589
Pogosto naletim na sovražni govor v javnosti	4	34	35	17	10	100	3.1	1589
Včasih me zanese in se v javnosti izražam nespoštljivo	1	6	9	22	62	100	1.6	1591
Včasih me zanese in javno izražam sovražni govor	1	3	7	16	73	100	1.4	1592

S trditvijo o pogostem srečevanju z nespoštljivo komunikacijo na spletu se strinja 47 % respondentov (7 % se povsem strinja, 40 % pa se strinja), s sporno komunikacijo 42 %, s sovražnim govorom pa 38 %. Trditvi, da se s tem pogosto srečujejo, nasprotuje samo okoli četrtnina respondentov, kar se v grobem ujema z oceno iz [Eurobarometra](#)⁵, pri čemer velja upoštevati, da je z oddaljevanjem od vrhunca migrantske krize in s strožjimi ukrepi družbenih omrežij⁶ splošna pojavnost sovražnega govora nekoliko upadla⁷.

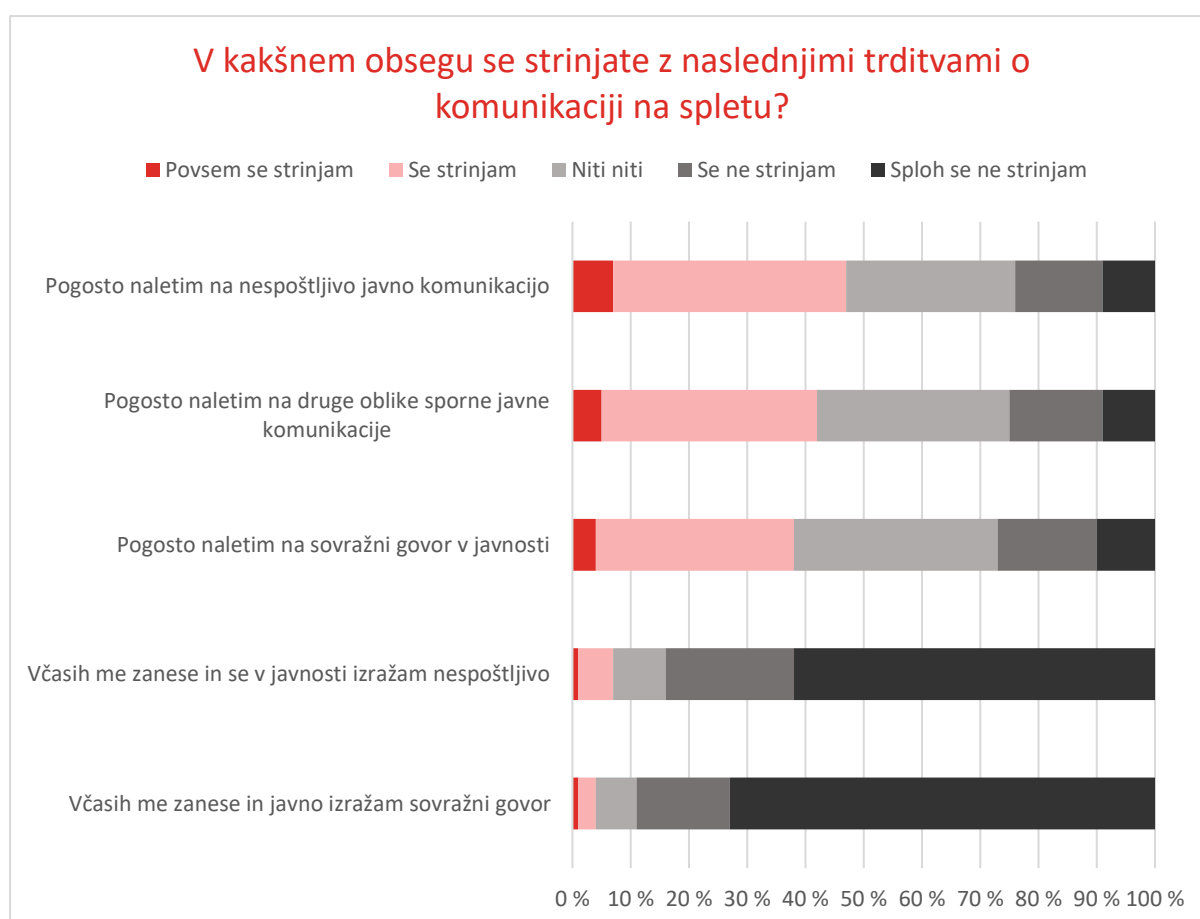
V vsakem primeru se z družbeno nesprejemljivo komunikacijo na spletu tako ali drugače srečuje okoli tri četrtine respondentov. Ponoviti tudi velja, da so analize predhodnih vprašanj pokazale, da tovrstna komunikacija respondente seveda zelo moti.

⁵ https://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2016-47/sp452-summary_en_19666.pdf

⁶ <https://transparency.fb.com/data/community-standards-enforcement/hate-speech/facebook/#prevalence>

⁷ https://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2016-47/sp452-summary_en_19666.pdf

Na drugi strani nekoliko preseneča, da je razmeroma velik delež respondentov priznal, da se v spletni komunikacij občasno obnaša nespoštljivo (7 %) ali celo izraža sovražni govor (4 %). Če upoštevamo še tiste, ki tej trditvi niso izrecno nasprotovali in so izbrali odgovor niti-niti, (teh je 9 % oziroma 7 %), pa sta odgovarjajoča deleža oseb, ki se izražajo nespoštljivo ali celo v smislu sovražnega govora, celo 16 % in 11 %. Ob tem bi bilo seveda zanimivo izvedeti, kolikšen delež respondentov ima zavedanje, da tovrstno komunikacijo uporablja v realnem svetu, torej zunaj spleta. Ponoviti velja tudi argumentacijo iz prejšnjega vprašanja. Če namreč zaradi družbene nezaželenosti takega odgovora nekateri respondenti take komunikacije niso priznali, hkrati pa je med nerespondenti (cca. 67 % vseh povabljenih oseb) odgovarjajoči delež morda višji, je dejanski delež v populaciji, ki na spletu izraža nespoštljivost oziroma sovražni govor, verjetno še precej večji. Vsekakor pa je delež bistveno večji kot se je prehodno sklepalo na osnovi posrednih podatkov (glej [Vehovar, 2022, str. 132¹](#)).

Slika 2-8: Strinjanje s trditvami o komunikaciji na spletu

3 PRIMERJAVE S PRETEKLIMI RAZISKAVAMI

V nadaljevanju podajamo nekatere primerjave s podobnimi raziskavami v preteklosti, pri čemer pričujočo raziskavo označujemo z AVZI. Za več informacij o preteklih raziskavah glej Vehovar, 2022¹.

3.1 Na kaj pomislite, ko nekdo omeni »sovražni govor«?

Na kaj pomislite, ko nekdo omeni izraz »sovražni govor«?

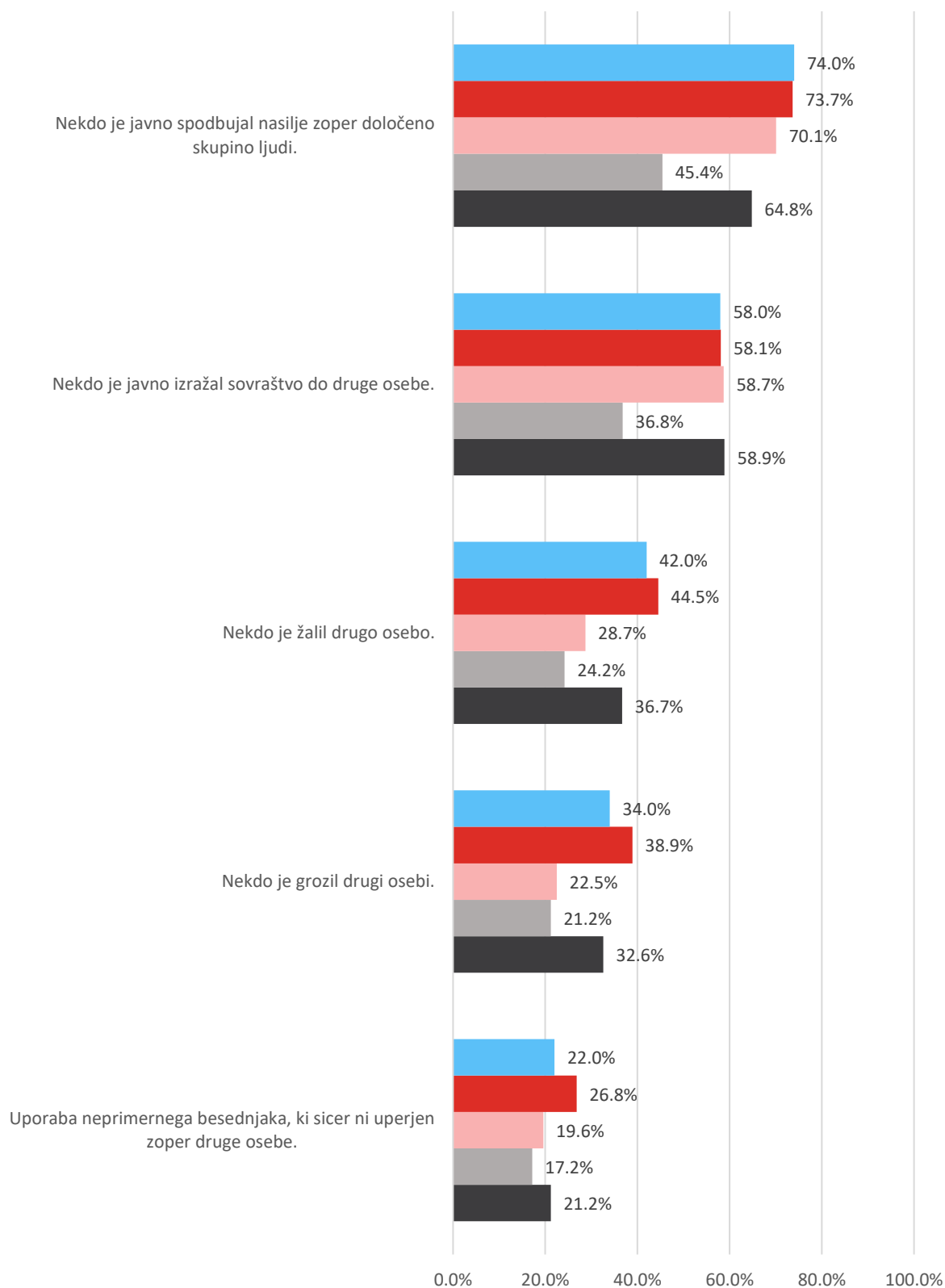
Tabela 3-1: Primerjave: Na kaj pomislite, ko nekdo omeni izraz »sovražni govor«?

Na kaj pomislite, ko nekdo omeni izraz »sovražni govor«?	CDI 2011 splet (%)	Valicon 2011 telefon (%)	GFK 2016 splet (%)	SJM 2019 teren (%)	AVZI 2022 splet (V) (%)
Nekdo je javno spodbujal nasilje zoper določeno skupino ljudi.	64.8	45.4	70.1	73.7	74.0
Nekdo je javno izražal sovraštvo do druge osebe.	58.9	36.8	58.7	58.1	58.0
Nekdo je žalil drugo osebo.	36.7	24.2	28.7	44.5	42.0
Nekdo je grozil drugi osebi.	32.6	21.2	22.5	38.9	34.0
Uporaba neprimernega besednjaka, ki sicer ni uperjen zoper druge osebe.	21.2	17.2	19.6	26.8	22.0

Razberemo lahko, da skoraj tri četrtine respondentov pri pojmu sovražni govor (pravilno) pomisli na spodbujanje nasilja zoper določeno skupino ljudi. Še bolj stabilen pa je delež respondentov, ki s tem (zmotno) razume javno izražanje sovraštva do druge osebe (zunaj konteksta deprivilegiranih skupin), kjer je delež 58 % presenetljivo stabilen že več kot 10 let. Izjema je telefonska anketa iz leta 2011, kjer je zaradi posebnosti telefonskega anketiranja preko fiksnih telefonov ter takrat še nekoliko nižjega deleža uporabnikov interneta ocena nekoliko nižja. Ocene raziskave iz leta 2011 sicer izstopajo tudi v drugih kategorijah. Posebej pa velja poudariti, da sta bili le zadnji dve raziskavi (2019 in 2022) izvedeni na verjetnostnem vzorcu celotne populacije, ostale spletne raziskave pa so bile izvedene na osnovi neverjetnostnih vzorcev, bodisi preko spletne samo-izbire bodisi preko komercialnih spletnih panelov.

Na kaj pomislite, ko nekdo omeni izraz "sovražni govor"?

AVZI 2022 splet SJM 2019 teren GFK 2016 splet Valicon 2011 telefon CDI 2011 splet

Slika 3-1: Primerjave: Na kaj pomislite, ko nekdo omeni izraz »sovražni govor«?

3.2 V kolikšni meri vas motijo sporne oblike govora na spletu?

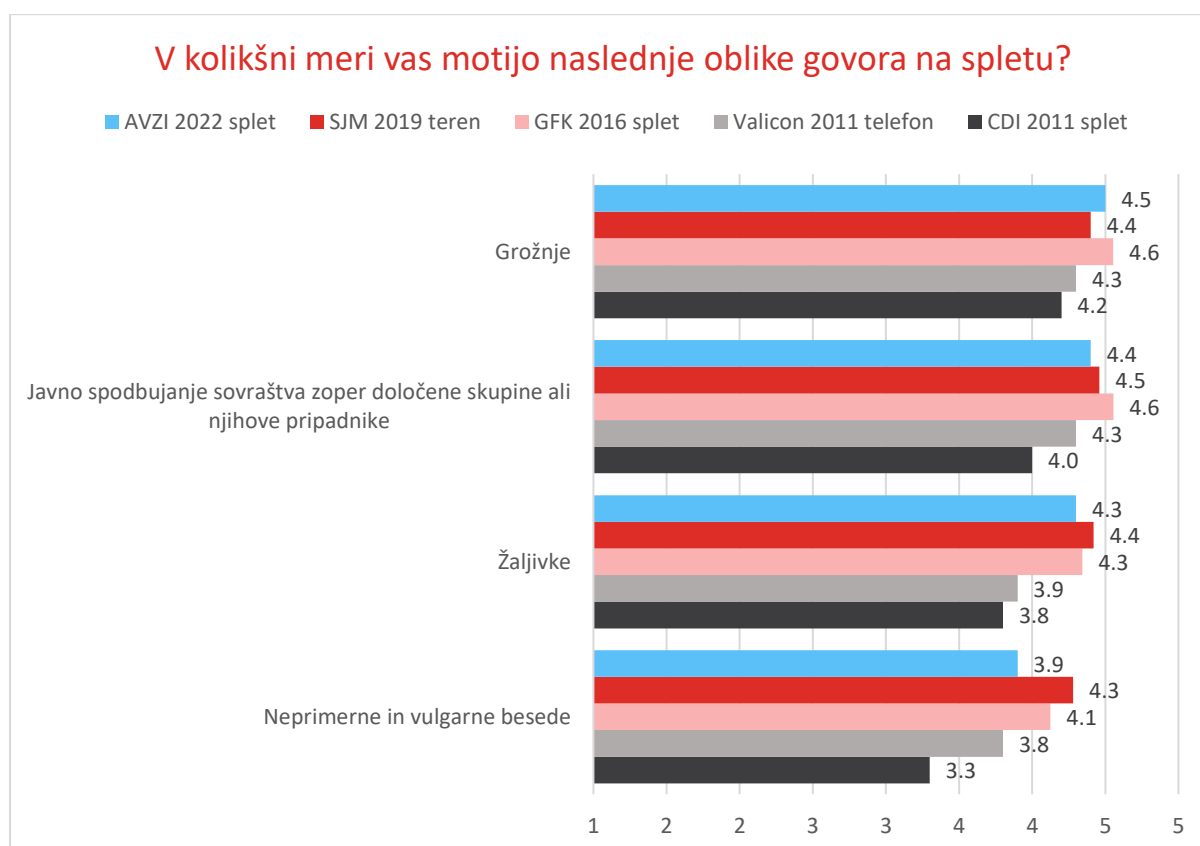
V kolikšni meri vas motijo naslednje sporne oblike govora na spletu?

Lestvica 1 do 5, kjer 1 pomeni »Sploh me ne motijo« in 5 pomeni »Zelo me motijo«.

Tabela 3-2: Primerjave: V kolikšni meri vas motijo sporne oblike govora na spletu?

Povprečja					
V kolikšni meri vas motijo naslednje oblike govora na spletu?	CDI 2011 splet	Valicon 2011 telefon	GFK 2016 splet	SJM 2019 teren	AVZI 2022 splet
Grožnje	4.2	4.3	4.6	4.4	4.5
Javno spodbujanje sovraštva zoper določene skupine ali njihove pripadnike	4.0	4.3	4.6	4.5	4.4
Žaljivke	3.8	3.9	4.3	4.4	4.3
Neprimerne in vulgarne besede	3.3	3.8	4.1	4.3	3.9

Videti je, da so zadnja leta (2019 in 2022) ocene stabilne; nekoliko odstopa le višja ocena (4.3) pri neprimernih in vulgarnih besedah v anketi SJM2019.

Slika 3-2: Primerjave: V kolikšni meri vas motijo sporne oblike govora na spletu?